

VERENIGING VOOR BOS IN VLAANDEREN VZW (VBV) BOSMEMORANDUM 2006

Vereniging voor Bos in Vlaanderen vzw

Bos doet Leven

Vlaanderen heeft meer bos nodig "om te doorbladeren".
Ook voor onze gezondheid!

Bossen zijn belangrijke educatieve ecosystemen: om in te spelen, te leren, te ontspannen, ... Daarvoor wordt er tijdens de Week van het Bos in 2006 meer aandacht gevraagd. We moeten echter vaststellen dat het **met het bos in Vlaanderen niet sterk vooruit gaat**. Vlaanderen blijft na Nederland en Ierland de meest bosarme regio van Europa. Er is veel te weinig aandacht voor bos en er gebeuren veel te weinig concrete realisaties op het terrein. Tienduizenden Vlamingen wachten op meer speel-, wandel- en stadsbossen in hun buurt. **Doorblader het bos, titelt de Week van het Bos. Jammergenoeg zij er dus veel te weinig bossen om te doorbladeren.**

1. BOSUITBREIDING

1.1 Vlamingen moeten nog tientallen jaren wachten op 10.000 ha meer bos

Vlaanderen heeft meer bos nodig. Het **Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen** (RSV, 1994 – 2007) verplicht **10.000 ha nieuwe bossen tegen 2007**. **VBV moet begin oktober 2006 vaststellen dat deze doelstelling helemaal niet gehaald zal worden!** Er is momenteel **slechts 3.583 ha bijkomend bos** gerealiseerd en nog maar 1.900 ha bijkomend bos- en bosuitbreidingsgebied aangeduid op de bestemmingsplannen (www.natuurindicatoren.be). **Aan het huidige tempo zal het nog bijna een eeuw duren vooraleer de doelstelling van 10.000 ha bijkomend bos gerealiseerd zal zijn!**

Het RSV schuift nog andere prioriteiten naar voor om de bebossingsindex te verhogen. In het kader van het Europese Plattelandsbeleid, moet gestreefd worden naar **10.000 ha extra (tijdelijke) bosuitbreiding** binnen de agrarische structuur. Ook hier stellen we vast dat in totaal **amper 1.396 ha landbouwgrond werd bebost** (www.natuurindicatoren.be).

Het huidige wettelijk kader (Veldwetboek, Pachtwet) werkt bosuitbreiding tegen. De vele vergunningen en adviezen die moeten aangevraagd worden werken ontmoedigend en vertragend voor bosuitbreiding. De Vlaamse Regering moet een **stimulerend wetgevend kader** creëren door het **aanpassen van het Veldwetboek en de Pachtwet** (zie verder). Daarnaast moet de Vlaamse Overheid ook zijn verantwoordelijkheid nemen en strategische bosuitbreidingsprojecten realiseren.

Lokale besturen dienen mee bijkomende bossen te realiseren. We stellen echter vast dat lokale besturen naar de Vlaamse Overheid kijken om bossen te realiseren. Nochtans zijn bossen voornamelijk voor de omwonenden, als speel- of wandelbos, maar ook voor een betere en gezondere leefomgeving. Ook steden, gemeenten en provincies kunnen dus mee het verschil maken.

1.2 Wat kan er beter?

Het huidige instrumentarium voor verwerven en bebossen van gronden moet efficiënter. De complexe procedure voor bosuitbreiding zorgt er momenteel voor dat bosuitbreiding tergend traag verloopt. Dat leidt tot frustratie, ongerustheid en rechtsonzekerheid bij de grondgebruikers. We lichten onze eisen toe:

- snel werk maken van een **degelijk grondbeleid**. Een **effectief werkende Grondenbank (grondruil)** is prioritair en biedt de landbouw een concreet alternatief bij bosuitbreiding, waarbij er voor alle partijen **win-win situaties** ontstaan!
- **betere ondersteuning van lokale besturen** die aan bosuitbreiding doen. De huidige subsidieregeling voor de aankoop van te bebossen gronden in het kader van de Samenwerkingsovereenkomst moet eenvoudiger worden.
- de **vergunningsplicht voor bebossingen in agrarisch gebied vereenvoudigen**. Op dit moment creëert deze regel Kafkaïaanse toestanden: de Vlaamse Overheid kan op eigen gronden geen bossen planten omdat het lokale gemeentebestuur geen vergunning aflevert.
- **de Pachtwet versoepelen, zowel voor overheids- als privé-initiatieven, voor bosuitbreiding**. De Pachtwet verhindert dat grondeigenaars de pacht opzeggen met het oog op bebossing van hun eigendom, ook in groen-, natuur-, bos- of bosuitbreidingsgebied. Privé-eigenaars zullen enkel hun verantwoordelijkheid voor bosuitbreiding opnemen wanneer dit niet gehinderd wordt door allerlei beperkingen, zoals de Pachtwet. VBV stelt vast dat het Vlaamse parlement **de Pachtwet heeft versoepeld in het kader van ontginningen**: iedereen die een ontginningsmachtiging heeft, kan, zelfs buiten de wil van de verpachter om, de pacht opzeggen. VBV vraagt dan ook dat een vergelijkbare aanpassing ten voordele van bosuitbreiding wordt ingevoerd waarbij de **verpachter de pacht kan opzeggen voor bosuitbreiding in groene gebieden**.
- **hogere subsidiebedragen** voor het aanleggen van nieuwe bossen. De huidige subsidies zijn niet concurrentieel met de landbouwsubsidies of andere grondopbrengsten.

Wat wil de Vereniging voor Bos in Vlaanderen?

- De Vlaamse Overheid en de lokale besturen moeten zo snel mogelijk de **10.000 ha verplichte bosuitbreiding realiseren** door het aanplanten van nieuwe bossen, vooral stadsbossen en speelbossen. De **Vlaamse én lokale overheden moeten hun verantwoordelijkheid nemen voor het realiseren van strategische bosuitbreidingsprojecten** en de integrale **realisatie van geplande stadsbossen**.
- De aanleg van **10.000 hectare tijdelijk bos** in de agrarische structuur.
- De creatie van een **stimulerend instrumentarium** voor **bosuitbreiding** (aanpassing Pachtwet en Veldwetboek, effectief werkende grondenbank, hogere subsidiebedragen, eenvoudigere subsidieregeling voor lokale besturen).
- De Vlaamse Regering moet de **privé-sector** vertrouwen geven en responsabiliseren voor bosuitbreiding. Hiervoor moet er een stimulerend kader worden uitgewerkt.
- Het opnemen van de realisatie van **stads- en speelbossen** in de eigen gemeente als één van de speerpunten **in de komende lokale bestuursakkoorden**.

2. BOSBEHOUD

Naast de bosuitbreiding moeten de **Vlaamse Regering én de lokale overheden alle bestaande bossen behouden**. Vandaag de dag wordt in Vlaanderen **dagelijks nog steeds 0,5 ha ontbost**. Deze (zonevreemde) bossen zijn ecologisch en sociaal zeer waardevol! Ook lokale overheden hebben hierin een belangrijke rol, zij verlenen immers het merendeel van de stedenbouwkundige vergunningen waarbij er ontbost wordt.

2.1 Vele Vlaamse bossen nog steeds bedreigd

Zonevreemde bossen zijn bossen gelegen in **niet-groene bestemmingen** op de gewestplannen. Het probleem van de zonevreemde bossen is bij uitstek een probleem van ruimtelijke ordening. Het RSV stelt: "Het is noodzakelijk alle bestaande bossen te beschermen en bosuitbreiding te realiseren" (RSV, p. 384). De VBV is blij vast te stellen dat de Vlaamse Regering het RSV effectief zal uitvoeren (Vlaams Regeerakkoord, p. 68).

Jaarlijks gaat volgens het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek ongeveer 175 ha bos voor de bijl met een vergunning. Ecologisch en recreatief waardevolle bossen gaan zo definitief verloren. Daarnaast worden er nog heel wat bossen illegaal gekapt. VBV schat dat er jaarlijks 250 ha bos verloren gaat.

Anno 2006 zijn **12.000 ha zonevreemde bossen nog steeds bedreigd**. In woongebied, industriegebied, in niet-vervallen vergunde verkavelingen en ten behoeve van werken van algemeen belang, kan er - mits stedenbouwkundige vergunning - ontbost worden. De compensatie beperkt zich meestal tot een bosbehoudsbijdrage, niet tot effectieve compensatie op het terrein. Er is simpelweg planologisch geen ruimte voorzien om aan compensatiebebossing te doen!

2.2 Wat kan er beter?

VBV vraagt een **onvoorwaardelijk bosbehoud**. Enkel in uitzonderlijke gevallen kan er **ontbost worden, waarbij er eerst moet worden gecompenseerd, vooraleer te ontbossen**. De boscompensatieregeling mag enkel in uitzonderlijke gevallen gebruikt worden. Bovendien vraagt VBV dat men bij de evaluatie van de boscompensatieregeling een **voorafgaandelijke compenserende bebossing** vraagt, vooraleer de ontbossingsvergunning kan worden verleend.

VBV vraagt dat de **Vlaamse Regering het probleem van de zonevreemde bossen erkent en regelt via een aanpassing van het RSV zoals gebeurde voor zonevreemde bedrijven en woningen**.

130.000 zonevreemde woningen en 23.238 zonevreemde bedrijven werden door vorige Regering geregulariseerd, zonder aan de ruimtebalans van het RSV te raken. Hetzelfde principe moet gehanteerd worden voor zonevreemde bossen. Deze aanpassing staat los van de RSV-target om nieuwe bossen te maken. Herbestemmingen van zonevreemde bossen naar effectieve bosgebieden moeten apart bekeken worden van de 10.000 hectare nieuwe bossen, net zoals men de geregulariseerde bedrijven niet opgenomen heeft in de 7.000 ha nieuwe bedrijventerreinen.

Daarnaast moet de Vlaamse overheid planologisch **ruimte voorzien in ruimtelijke uitvoeringsplannen voor effectieve boscompensaties**, zodat compensaties ook op het terrein kunnen gerealiseerd worden.

Momenteel zijn er simpelweg niet voldoende zones afgebakend om aan compensatiebebossing te doen, zodat men meestal grond zoekt in agrarisch gebied. Het Veldwetboek bemoeilijkt echter de compensatie in het agrarisch gebied. Gevolg: 2/3^e van de vergunde ontbossingen wordt gecompenseerd via een bosbehoudsbijdrage.

Wat wil de Vereniging voor Bos in Vlaanderen ?

- **Onvoorwaardelijk bosbehoud**: ontbossing als uitzonderingsgeval, niet als regel.
- **Effectieve herbebossing bij compensatie, voorafgaand aan de ontbossing**.
- De **erkenning van de problematiek van de zonevreemde bossen** en de vertaling ervan in het RSV en de bestemmingsplannen, zonder aan de ruimtebalans te raken.

3. MULTIFUNCTIONEEL BOSBEHEER EN -GEBRUIK

De educatieve en recreatieve functie van het bos is zeer belangrijk. VBV vindt dan ook dat **duurzaam, multifunctioneel bosbeheer de basis moet blijven van het Vlaamse bosbeleid**. Om de educatieve en recreatieve functie echter haar rol te laten spelen is in ons dichtbevolkte land veel meer toegankelijk bos nodig. **De Vlaamse en lokale overheden moeten eigenaars dan ook stimuleren hun bossen open te stellen en bijkomende bosgebieden voorzien**.

Vlaanderen telt meer dan **15 miljoen bosbezoeken per jaar**. Onze bossen zijn te klein en te versnipperd om de recreatieve druk goed te kunnen weerstaan. Naast het **realiseren van nieuwe stadsbossen** om de recreatie beter te kunnen spreiden, is er ook **nood aan meer toegankelijk bos**. Meer dan 70% van het Vlaamse bosareaal is in privé-handen. Het stimuleren van de privé-boseigenaar voor het openstellen van zijn bos is dus uitermate belangrijk. De **bosgroepen** hebben hierin een belangrijke rol te spelen. Dit systeem dient duurzaam ondersteund te worden door het beleid en zo snel mogelijk gebiedsdekkend te zijn.

Ook de **overheid moet haar verantwoordelijkheid opnemen. In eerste instantie door strategische bossen met een hoge ecologische en/of recreatieve waarde** aan te kopen en, open te stellen en in eigendom te houden. VBV vraagt dan ook dat de **overheid een voorbeeldfunctie** zou vervullen. Nochtans moeten we vaststellen dat minister Peeters deze zomer het recreatief en ecologisch belangrijke bos op Fort III in Borsbeek liet omhakken, terwijl er voldoende alternatieven waren om dit strategisch belangrijke bos te behouden.

De Vlaamse Regering wenst de toegankelijkheid van natuur en bos te verhogen, wat VBV enkel kan toejuichen, mits het intelligent zoneren en sturen van de recreatiestromen. Om de toegankelijkheid van onze bossen maximaal te kunnen sturen is het hoognodig dat er een **nieuw geïntegreerd, eenvoudig en eenvormig uitvoeringsbesluit rond toegankelijkheid van bossen en natuurreservaten** wordt goedgekeurd. Voor alle gebruikers van de open ruimte is het essentieel dat deze geïntegreerde visie op recreatief medegebruik er snel komt.

Voor de jeugd moeten in Vlaanderen voldoende kwalitatieve speelzones worden voorzien. **VBV is dan ook blij dat Minister Peeters het Charter voor Jeugd, Natuur en Bos herbevestigd heeft. Tevens feliciteren we de Vlaamse Overheid met de stijging van het aantal speelzones: op 5 jaar tijd zijn er immers 500 ha speelbos bijgekomen.** Spelen in het bos is voor vele kinderen het eerste contact met de natuur. De natuur- én de jeugdsector zijn vragende partij voor meer groene speelruimte. We vragen dan ook dat de minister **dringend een actieplan** opmaakt om het Charter ook op het terrein waar te maken en nog meer nieuwe speelbossen te voorzien, zowel in bestaande bossen als het aanplanten van nieuwe speelbossen in bosarme gebieden. VBV stelt alleszins haar expertise inzake speelbossen graag ter beschikking van lokale besturen die meer speelbossen voorzien.

Tevens dringt de VBV er op aan dat alle overheidsinstanties (zowel Vlaams als lokaal) het **gebruik van hout uit duurzaam beheerde bossen** (FSC-gecertificeerd hout) blijven promoten. Ook hier kan de overheid een voorbeeld- en trekkersrol spelen.

Wat wil de Vereniging voor Bos in Vlaanderen ?

- De **realisatie en het openstellen van speel- en stadsbossen** om de educatieve en recreatieve functie van het bos in Vlaanderen voluit te laten spelen.
- De totstandkoming van een **nieuw, aangepast uitvoeringsbesluit voor de toegankelijkheid** van bossen en natuurreservaten.
- Een maximaal engagement van overheidswege om **duurzaam geproduceerd FSC-hout te gebruiken**.

4. TROPISCH BOS

De tropische bossen zijn een enorm reservoir voor biodiversiteit en koolstofopslag. Bovendien leven zeer veel mensen op basis van de producten uit het tropisch woud. Vlaanderen importeert zeer veel tropisch hout. Vlaanderen moet ook hier zijn **verantwoordelijkheid opnemen**. Het **Vlaams Fonds Tropisch Bos heeft zijn nut meer dan bewezen!** De interesse voor het fonds is zo groot (120 ingediende projecten), dat slechts een zeer klein deel van de projectaanvragen (6) effectief gesteund kan worden. **Hiermee slaat Vlaanderen een modderfiguur wat betreft de ondersteuning van tropisch bos**, in vergelijking met de ons omringende landen. In Nederland bijvoorbeeld wordt jaarlijks 200 miljoen euro voorzien voor "bescherming en beheer van tropisch bos". Vlaanderen zit nu aan 1/500ste daarvan. VBV eist dan ook dat het **Vlaams Fonds Tropisch Bos wordt verder gezet** en minstens de middelen krijgt waarover het vroeger beschikte.

Ook in Vlaanderen kunnen we stappen ondernemen om het tropisch bos beter te beschermen. VBV eist dan ook dat alle overheden in België de strijd tegen de **illegale houtkap** aangaan.

Wat wil de Vereniging voor Bos in Vlaanderen ?

- Het **verder zetten van het Vlaams Fonds Tropisch Bos** en het **optrekken van de middelen** tot een vergelijkbaar niveau met onze buurlanden.
- Het **bestrijden van de illegale houtkap**.